

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščenec, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 12.

Sreda, 11. februarja 1931.

Leto VI.

Zasebni nameščenci vseh strok!

Zloraba patriotičnih gesel proti inte-
resom nameščenec.

Zasebni nameščenci vseh vrst
tvorijo v državi znatno število. Ima-
mo trgovske nameščenice, nameščen-
ce v industriji in trgovini, v denarnih
zavodih, zavarovalnih zavodih, v sta-
novskih organizacijah in zbornicah,
v javnih korporacijah in zavodih, pri
zdravnikih, odvetnikih, notarjih itd.
Vsi ti nameščenci spadajo na enak
način v svobodno strokovno organi-
zacijo, kakor manualni delavci v svo-
je strokovne organizacije, ki so ne-
odvisne od vsakršnega tujega pod-
jetniškega vpliva. Enako organizaci-
jo za vso državo imajo tudi zasebni
nameščenci v naši državi, in sicer
**Zvezo zasebnih nameščenec Jugos-
lavije** v Zagrebu, ki ima svoje po-
družnice tudi v Ljubljani, Mariboru
in Celju. Organizacija deluje po celi
državi in je ena najmočnejših ter se
morajo zbrati okoli nje vse one lo-
kalne organizacije nameščenec, ki
še obstoje, ker kot lokalne ne mo-
rejo imeti nikdar pravega pomena.

Prav iskreno torej apeliramo, da
se pri imenovanju zvezi ali njih po-
družnicah informirajo o pomenu or-
ganizacije vsi, ki se zavedajo, da
morajo biti nameščenske organizaci-
je ravno tako neodvisne od podjet-
niških vplivov kakor delavske, če
hočejo voditi boj za izboljšanje svo-
jih razmer.

Potrebno se nam je zdelo opo-
zoriti nameščenice na to organiza-
cijo, ker hodijo sedaj po naši bano-
vini ljudje, ki hočejo zavajati name-
ščenice v neko beograjsko organiza-
cijo, ki so jo ustanovili podjetniki in
ki je zahtevala od vlade, da naj se
z zakonom določi, da je samo ona
patentirana, hlapec podjetnikov. Ti
agenti pravijo obenem, da bodo s
tem narodni nameščenci dokazali v
dejanju, da so za edinstvenost drža-
ve in naroda. Ali ni to profanacija
tudi naše načelne izjave, s katero
smo se izrekli za edinstvenost drža-
ve že pred desetimi leti in osnovali
v tem duhu svoje strokovne organi-
zacije, toda s to razliko, da so naše
organizacije odločno za svojo neod-
visnost, dočim je organizacija, za ka-
tero agitirajo naši »narodni« in so jo
z denarjem tudi ustanovili podjetni-
ki, zahtevali zakon, po katerem bodo
podjetniki, to je, gospodujoči razred,
imeli vso oblast nad njo.

Na to namero »narodnih« hočemo
s tem opozoriti zasebne nameščenice,
ker jim grozi velika nevarnost, da
zabredejo pod vtiskom, da gre za
»patriotičen« čin, na povsem krivo
pot. Delavske in nameščenske orga-
nizacije morajo biti neodvisne, če
hočejo kaj doseči za svojo splošnost.
Neodvisnost jim je zajamčena tudi v
mirovnih pogodbah.

Zato se nam zdi tako čudno, da
imamo še civilizirane nameščenice, ki
sami odklanjajo svojo svobodo.

Indija še ni pomirjena

Muslimani proti ustavnemu načrtu
za Indijo.

Panindijska konferenca musli-
manov je sklenila, da stavi glede in-
dijske ustave svoje predloge, ker se
ne strinja s tem, da bi se Indija or-
ganizirala kot zvezna država.

Svoje predloge bodo sklenili na
posebni seji ter jih skušali uveljaviti
pri sestavi ustave.

Pozor na volitve delavskih zaupnikov!

Ministrstvo socialne politike je
odredilo, da se morajo volitve de-
lavskih zaupnikov izvršiti najpozne-
je do 28. februarja t. l.

Torej, stavljen je zadnji rok 28.
februar. Do tega dneva se morajo iz-
vršiti vse volitve delavskih zaupni-
kov.

To je odlok ministra soc. politike,
ki je bil te dni izdan za volitve, ki
do danes še niso bile razpisane.

Povsod tam, kjer so bile do
danes, ko dobite to okrognico,

volitve že razpisane, to je,
kjer so odbori že postavljeni in so že
vložili prijavo volitev Inšpekciji dela,
velja tisti rok, ki je na pri-
javi označen, čeprav je dan vo-
litve določen šele v mesecu marcu.

Kjer torej še volitve niso razpi-
sane, treba uvesti skrajšani postopek,
ker, če bi se tega roka ne držali in
bi se kljub temu volitve vršile v
marcu, se lahko razveljavijo, če se
podjetnik pritoži.

Sijajno uspela konferenca naših železničarjev.

Številna delegacija. — Važni sklepi za na stavljenost osebo in delavce. — U. S. Ž. J.
pred novimi akcijami.

Preteklo nedeljo, dne 8. februarja, so se
zbrali v Mariboru predstavniki Ujedinjene-
ga saveza železničarjev Jugoslavije na va-
žno posvetovanje. Okoli 85 delegatov raznih
podružnic in članov centralne uprave je
prisostvovalo tej plenarni seji, ki se se-
staja enkrat letno, da pregleda delo in na-
pravi sklepe za bodoče akcije Saveza. Stvar-
ne debate, ki so sledile podrobno in skrbno
izdelanim referatom, so pokazale, da je
vodstvo Saveza v dobrih rokah in da vodi
organizacijo resna skrb za obrambo pravic
železničarskega nastavljenega in nenastav-
ljenega osebja in za boljšo bodočnost naših
železničarjev.

Konferenca se je vršila v dvorani »Pri
Roži«. Otvoril jo je predsednik Saveza so-
drug Korošec, nakar so sledili

pozdravni govori

sorodnih organizacij, kojih zastopniki so dali
izraza svojemu zadovoljstvu, da se je skli-
cala konferenca v Maribor, ki je že po
svoji tradiciji bil od nekdanj center železni-
čarskega gibanja svobodno organiziranih že-
lezničarjev. Pozdravili so konferenco s. Pe-
tejan za Stokovno komisijo v Mariboru.
za »Svobodo« s. Teplý, za URSSJ s. Kre-
kič, za Delavsko zbornico v Mariboru s.
Čeh, za cestne železničarje s. Kren iz Ljub-
ljane in končno je govoril tudi predstavnik
postarjev, ki so bili posebej povabljeni, da
prisostvujejo konferenci.

Plenarni seji je bilo predloženo skrbno
izdelano

poročilo centralnega tajništva,

iz katerega posnemamo, da je štel Savez
v preteklem letu 5000 članov, ki so vkljub
težki situaciji, koja je nastala za bojneke
svobodne organizacije železničarjev, vztra-
jali v vrstah saveza, vedoč, da bo končno
njihova vztrajnost in zvestoba krona z
uspehom in zmago in da je železničarjem
moči pomagati samo z organizacijo, ki je
zgrajena na enaki podlagi, kot so sorodne
organizacije v ostalih velikih evropskih dr-
žavah.

Dodatno je govoril k poročilu še cen-
tralni tajnik s. Stanko. Orisal je delo na
agitaciji, za širjenje savezne organizacije
in zapreke, ki so se stavile tej agitaciji na
pot. Nasprotniki so vodili pod firmo nacijo-
nalizma in patriotizma

najogabnejšo borbo

proti Savezu in njegovim funkcionarjem.
Veliko članov je na lastni koži občutilo go-
njo, ki je v zadnjih letih postala še mnogo
jačja kakor kdaj poprej. Savez je skušal z
živo agitacijo, s številnimi shodi, pa končno
tudi s tiskom — saj je v preteklem letu
izdal nič manj kakor 65.000 izvodov slo-
venskega in 52.000 izvodov hrvaškega »Že-
lezničarja« — pridobivati nove člane in za-
nesti smisel za pravilno razumevanje orga-
nizacije v najširše mase naših železničarjev.
Pri tem delu pa ni pozabil na obdržanje
zvez s svobodnimi strokovnimi organizaci-
jami v naši državi, zavedajoč se, da usoda
železničarjev zavisí v mnogočem od polo-
žaja, v katerem se nahaja ostalo delav-
stvo. Žive stike je obdrževal Savez tudi z
internacionalnim železničarskim sekretari-
jatom, t. j. internacionalno transportno fe-
deracijo.

Savez je izvršil v preteklem letu

številne intervencije

kakor: za spremembo zakona o državnem
prometnem osebju, za uvedbo delavskega
pravilnika, za spremembo pravilnika o vo-
znih ugodnostih, za spremembo pravilnika o
sporednih prinašalnostih in o službeni ob-
teki, ureditve prejemkov nastavljenec in
njihovih službenih doklad, izplačilo diferenc
delavstvu, spremembo zakona o pridobitni
pravic na penzijo, ukinitve odteglaja za
Nabavljajo zadrugo in ukinitve kuluka, ak-

cijo proti brezplačnim dopustom in reduk-
cijam osebja, izenačenje staroupokojevec
in prevedbo kronskih rentnikov ter izvaja-
nje 8 urnega delavnika. Živahno delo je raz-
vil Savez tudi

na gospodarskem polju

z ustanovitvijo Gospodarskih poslovalnic v
Ljubljani in v Mariboru, nadalje je Savez
odločilno zastopal v raznih konzumnih in
denarnih združenjih ter humanitarnih dru-
stvih. V preteklem letu je Savez podelil
številnim članom pravovarstvo, ko so iskali
zaščite v službenih zadevah pred disciplin-
skimi in rednimi sodišči. To poročilo pa se
ne nanaša samo na ozko omejeno ozemlje
Slovenije, ampak na teritorij domala cele
države. Poleg državnih železničarjev pripa-
dajo Savezu tudi železničarji industrijskih
prog.

Vse te akcije Saveza in pa njegova
briga za pravice članstva so zahtevale ve-
likih finančnih žrtve, ki jih je bilo treba
pokriti izključno le s prispevki Saveza, ka-
teri pa pri vsem tem ni zanemaril tudi ne
humanitarne plati organizacije.

V zvezi s tem poročilom je bil stavljen
delegatom predlog za

spremembo pravilnika.

Sprejet je bil predlog za zvišanje članske-
ga prispevka za gotove nekoliko boljše
plačane kategorije članstva, na drugi strani
pa bodo regulirane podpore na način, da
bo omogočeno izdatnejše podpiranje v res-
nici podpore potrebnih.

Zelo važno vprašanje nastaja v zvezi

s potrebo reorganizacije Saveza,

kojemu bi se priključili vsi delavci in na-
meščenci vseh prometnih panog, včevši po-
starje, brodarje, pomorščake, cestne že-
lezničarje in šoferje. O tem vprašanju je po-
dal lep in stvaren referat s. Krekič, ki pa
je priporočil Savezu, da naj se kot vodilna
organizacija v bodoči federaciji omeji na to,
da podpre inicijativo, ki mora priti iz vrst
za organizacijo v poštev prihajajočih strok
in ne obratno.

Zelo važen referat je obdržal s. Pon-
graičič

o splošnem gospodarskem položaju in železnica.

Referent je v svojih stvarnih izvajanjih ori-
sal neposreden vpliv silne gospodarske kri-
ze na železnice in na občutne posledice, ki
zadenejo v prvi vrsti vse železniško osebje.
Na desetisoče železniških vagonov je stav-
ljenih izven prometa, številni tovorni vlaki
so ustavljeni. Uprava pa skuša z redukcijo
osebja, z redukcijo plač in na isti način kot
delajo to privatna podjetja, rešiti vpraša-
nje krize. Kriza na železnica se ne da le-
čiti parcijelno, ampak le na ta način, če se
poživi vse ostalo gospodarstvo. Naše želez-
nice gospodarstvo z letno 1 milijardo 600 mi-
lijonov dinarjev pasive, upoštevajoč, da bi
morali z dohodki amortizirati tudi glavnico
19 milijard, kolikor znaša vrednost našega
celokupnega železniškega omrežja. Kot pri-
vatnim podjetjem, tako tudi železniški upra-
vi primanjkuje denarja in zato se tudi ne
vrše izplačila že davno v plačilo zapadlih
prejemkov nenastavljenega železniškega
osebja, n. pr. delavskih razlik. Vendar pa je
treba imeti pred očmi, tako predlaga od s.
Pongračiča predložena in od kongresa spre-
jeta resolucija, da reševanje krize in go-
spodarstva železnice sploh ni mogoče reše-
vati brez osebja niti proti železniškemu
osebju. Zato se bo Savez z vso odločnostjo
boril za čimvečji vpliv osebja v upravi.

O nastavljenih in delavcih ter njihovih zahtevah

je referiral s. Stanko, naštevajoč vse ak-
cije, ki jih je vodil Savez v preteklem
letu in povdarjajoč vse težkoče, ki so jih

Rudarji naj zgube še to, kar imajo?

Trboveljska premožokopna družba
odpovedala kolektivno pogodbo.

Trboveljska premožokopna druž-
ba je sklenila meseca oktobra 1929
kolektivno pogodbo z organiziranim
rudarskim delavstvom. Kolektivna
pogodba je bila sklenjena v težki kri-
zi in je bila bolj moralnega, kakor
materijalnega pomena.

Blizajo se pa zopet pogajanja z
državo za dobavo premoga. In tik
pred pogajanja vrže družba zopet de-
lavstvo na kocko, da si že vsa leta po
vojni z ozirom na slabe mezde in iz-
popolnjeno tehniko baše milijone v
svoje delniške žepe. Že pred nekaj
leti smo poročali, da je družba skoro
štirikrat valorizirala svoj kapital ter
v poznejši dobi ob mnogo manjših
obratnih stroških postala morda naj-
bolj rentabilno podjetje v državi.

Nečuvno je to postopanje z ru-
darji, ki prenašajo že toliko let silno
breme nezaposlenosti, nizkih plač in
stalno negotovost, ali bodo imeli ju-
tri še kosček suhe skorje ali ne.

Menimo pač, da bi bil skrajni čas,
da se te razmere enkrat izpremenijo.
Država sicer ne more kupovati pre-
dragega premoga, toda vsekakor
morda ima dovolj avtoritete, da bo iz-
poslovala primerne cene ter naročala
tudi premog iz jam družbe.

Delavstvo sicer ni mešetar med
družbo in državo, ali vsakokrat, ka-
dar pride do pogajanj med družbo in
državo, postavi družba delavstvo
pred tako negotovost. — Sedaj
je odpovedala kolektivno pogodbo,
ki stopi iz veljave pol leta po odpo-
vedi. Utisk imamo, kakor da je druž-
ba ta moment izrabila, da s kapitali-
stično gesto pritisne na potek poga-
janj med družbo in državo.

Občinske volitve v Celovcu so se
vršile v nedeljo. Socijalni demokrati
so dobili v občinski svet enajst man-
datov kakor leta 1926. Meščanske
stranke so izgubile nekaj mandatov
na fašistične socialiste, meščansko
zvezo in Heimatblock, tako, da so
soc. demokrati najmočnejša stranka
v občinskem svetu.

morali železniški nastavljenec in delavec pre-
našati večkrat baš radi napačnega, oziroma
neenotnega tolmačenja obstoječih zakonov
in uredb ter je predlagal h koncu sprejetje
tozadevnih resolucij, v katerih se ponovno
omenja vse one še neizpolnjene točke po-
ročila, za katerih uresničenje se bo Savez
v bodočem letu boril.

H koncu je podal poročilo

o potrebi kulturnega sodelovanja Saveza

s kulturno organizacijo »Svoboda« profesor
Teplý, pozivajoč konferenco, da naj zlasti
tudi posveti svojo pažnjo vprašanju delav-
skega tiska.

Nato je imel kratek referat

o potrebi združnega udejstvovanja železničarjev

predsednik Saveza s. Korošec. Stavl je za
vzglede delo svobodnih železničarskih orga-
nizacij v inozemstvu, ki imajo baš na tem
polju zaznamovati velikanske uspehe.

Navzoči delegati so se zelo živahno ude-
leževali debate in so vkljub izčrpnim refe-
ratom bili podani številni in zelo umestni
predlogi. Zlasti razveseljuje pa je bilo sli-
šati delegate, ko se je vodila razprava o
spremembi saveznih pravil, kar znova do-
kazuje, kako silno važno polagajo naši za-
vedni železničarji na dobro in solidno
zgradbo svoje organizacije.

Pozno zvečer je predsednik s. Korošec
zaključil sijajno uspešno konferenco z vzkli-
kom: Naj živi Ujedinjeni savez železničar-
jev Jugoslavije, kar so navzoči železničarji
sprejeli z navdušenim odobravanjem, prit-
rujuč predsednikovim izvajanjem, da bodo
šli kot en mož na delo za izvršitev sklepov
te važne konference, ki naj bo zopet nov
in važen mejnik v boju naših železničarjev
za svoje pravice in za pravice celokupnega
delavstva.

Nemški fašisti so temeljito pogoreli.

Odklonjen predlog za razpust parlamenta.

Nemški nacionalni socialisti so predlagali v državnem zboru, da naj se sedanji parlament razpusti, ker vlada ne vodi nemške politike z ozirom na reparacije, poljski spor in Francijo.

Kancler Brüning, ki sicer ni naš prijatelj, je očital nacijonalcem, da so že večkrat bili v vladi, pa da so ob reševanju vsakega važnega vprašanja izstopili iz vlade, da so odvrnili od sebe odgovornost. Tudi sedaj imamo važne probleme in proračun, zato se državni zbor ne more ozirati na nacijonalistične muhe.

Predlog nacijonalnih socialistov je bil po ostri debati odklonjen s 318 glasovi proti 207 glasovom. Za predlog fašistov so glasovali nacijonalni socialisti, komunisti in en poslanec kmetiške ljudske stranke.

To glasovanje je očitna zmagá demokracije v Nemčiji.

Prepoved vojaškega filma za deco.

Dunajska občina proti vojaškim filmom.

Avstrijsko vojno ministrstvo je dalo napraviti film o vojaškem življenju, vajah itd. Dunajski mestni magistrat je kot policijska oblast prve instance film prepovedal za šolsko in nedoraslo mladino sploh, ki je kvaren za mladinsko vzgojo, ker je vzgajati mladino za mir.

Vojno ministrstvo je vložilo zoper to prepoved filma pritožbo na dunajskega deželnega glavarja Karla Seitzza.

Pritožbi ne bo ugodeno, ker je stališče dunajskega župana in deželnega glavarja socijalnega demokrata Seitzza, da se mladine ne sme vzgajati v militarističnem duhu, ampak v duhu miru. Zlasti danes je to neprimerno, ko se ves svet navdušuje za razorožitev in trajni mir.

Koliko ima Francija brezposelnih? Še pred kratkim so časopisi vedeli poročati, da je Francija edina država, kjer ni brezposelnosti, kajti vseh nezaposlenih je bilo samo 10.000. No, sedaj pa je že tudi Francija zajel val brezposelnosti, kajti, sedaj se poroča, da ima Francija že 350.000 brezposelnih. Poleg teh pa je še okrog en milijon takih delavcev, ki delajo skrajšano. List »Intransigent« vsekakor misli optimistično, da je kriza na francoskem samo prehodna ter da je pesimizem za to neopravičen.

Reklamni atentati.

Anarhist je hotel ubiti Mussolinija.

Poročali smo, da je anarhist Schirru nameraval izvršiti atentat na Mussolinija z bombo. Italijanska politika ustvarja iz tega dogodka senzacionalno zaroto, ki se je pridružila drugim menda »neštevilnim« zarotam v Italiji. Tudi drugod odkrivajo take zarote in atentate, toda v Italiji imajo v tem prav posebno izvežbanost. In če kje razpoči bomba, poškoduje druge ljudi (Milan), ne pa tistih, ki jim je bila namenjena. Tudi s tem atentatom je tako. Bolni Schirru je bil v Parizu. Sklenil je umoriti Mussolinija. Svoj načrt je izdelal v Belgiji. V Charle-roi je sam izdelal bombe in sam kupil razstrelivo zanje v Lüttichu. Naselil se je v Rimu z bombami v hotelu Royal, ob ulici, po kateri se vozi Mussolini vsak dan. In ravno v trenutku, ko je mož izdeloval načrt, kako bo ubil Mussolinija z bombo, so vstopili policisti in ga aretirali. Kaj je z drugo organizirano zaroto, pa listi nič več ne poročajo.

Schirru se je ob aretaciji hotel ustreliti, pa so mu namero preprečili.

Italijanski narod naj ve, v kakšni nevarnosti je bil njega gospod Mussolini. Iz usmiljenja in sočutja naj ga ljubi, ker je umobolni Schirru, če je resnica, pripravljaj nanj atentat.

Svet Mussolinija ne razume.

Kolikor bolj trda prede sedanje-mu režimu v Italiji, toliko bolj preklicuje Mussolini svoje izjave. V nekem razgovoru se Mussolini pritožuje, da ima njegova vlada najsrčnejšo željo, da ostane s svojimi sosedi v miru in prijateljstvu, da pa se njegove prejšnje izjave napačno razlagajo. Italija ne misli na vojno in ne bo sama nikdar napadla kakega naroda.

Kaj pa v Afriki? Tam vodi Italija proti Afrikancem jako grdo vojno: proti narodu brez vojnih pomočkov z najmodernejšim orožjem.

Doma in po svetu.

Protestno zborovanje v kinu »Metropol« v Zagrebu se je vršilo v nedeljo. Govoril je tudi centralni tajnik delavskih zbornic dr. Živko Topalović. Veliki shod organiziranega delavstva je odločno zavrnil nameravano poslabšanje zakona o socijalnem zavarovanju.

Za oprostitev plačevanja davka je treba plačati takso 80 Din. Srečen družinski oče devetero dece nam piše: Zelo me je razveselila vest, katero sem zaznal iz vašega časopisa, da je izšel zakon o oprostitvi družinskih očetov z devetero dece od plačevanja vseh davkov. Ko sem pa tozadevno povprašal na davkariji, so mi razodeli, da moram svoje številno očetovstvo verodostojno dokazati, nakar šele da me bodo vpisali v seznam onih srečnikov, ki so davkov prosti. Napotil sem se torej v župnišče, ki je pri nas še vedno edina merodajna oblast za vodenje rojstnih matic in sem poprosil za tako verodostojno potrdilo. Tu mi je pa razodel župnik, da je treba za tako potrdilo plačati takso in sicer za prve tri člane rodbine po Din 10.— in za vsakega nadaljnjega po Din 5.—, torej Din 75.—. Lahko si mislite, s. urednik, kako je z menoj. Devet otrok, skoro nobenega zaslužka in sedaj naj plačam naenkrat kar Din 80.— takse — všteti kolek za prošnjo; — zmajal sem z

glavo, zgrabil klobuk in sem kolikor moč hitro zapustil župnišče. Sedaj pa ne pojdem tako kmalu tja, ker nimam denarja, da bi plačal predpisano takso za družinsko polo. Kaj mislite, ali mi bo davkarija priznala naknadno oprostitev od plačevanja davkov za nazaj, če bom predložil družinsko polo šele čez nekaj mesecev? — Pa še nekaj mi je padlo v glavo. Ali ne bi bili lahko pri razglasitvi zakona vnesli vanj tudi določbo, da so potrdila, s katerimi kdo dokaže očetovstvo — takse prosta? To bi bilo gotovo pravilno in duhu zakona odgovarjajoče.

Prepir med zobozdravniki in zobotehniki. Ne, vsaj pravzaprav ni prepir, ampak le objašnjevanje. Z novim zakonom so namreč zobozdravniki dosegli, da so potisnili zobotehnike v ozadje — med svoje delavce. Otežkočili oziroma onemogočili so jim izvrševati zobotehniko samostojno. Predsednik društva zobozdravnikov je izdal izjavo, v kateri zobotehnike po našem mnenju žali, kar bi akademično izobražen zdravnik in predsednik društva ne smel storiti. V novih razmerah bi zobozdravnik moral vedeti, da so zobotehniki pomočniki v zobozdravniški praksi, torej kolegi zobozdravnikov, do katerih imajo zobozdravniki gotovo kolegijalne dolžnosti ter morajo gojiti oboji med seboj neko stanov-

sko spoštovanje, čeprav zobotehniki nimajo doktorskih diplom. Najmanj to uvidevnost pričakujemo v vsaki stroki, torej tembolj pri zobozdravniki. Zdi se nam, da je treba napraviti med obojimi nekakšen sporazum, dogovor, kolektivno pogodbo, ki naj varuje interese ter uredi pravne razmere v službenih odnošajih med zobozdravniki in zobotehniki. Kolikor nam je znano, želita obe strani pametno ureditev teh razmer.

Lekarnar zopet obsojen. Proti lekarnarju H. Brileju je Okrožni urad za zavarovanje delavcev naperil tožbo, ker je izdajal na recepte za člane socijalnega zavarovanja zdravila, ki niso vsebovala raznih sestavin v predpisani množini in kakor je znašal račun, ki ga je lekarnar predložil uradu. Lekarnar je bil obsojen na eno leto zapora pogojno, to je, da mu kazni ne bo treba dejansko odsedeti, če v enem letu ne napravi enakega pregreška.

Plemensko razmnoževanje v krvnem sorodstvu ne kaže nobenih znakov degeneracije. To je ugotovil... Kdo neki? Nedeljski »Slovenec«. Prinaša namreč popis robinzonade uporne posadke angleške jadrnice »Bounty«, ki je bila z deseterico tahitskih žensk zanešena na samotni otok Pitcairu, pred 150 leti. Iz peščice neprostovoljnih kolonistov se je tekom dolgih desetletij razvilo svojevrstno plemo, broječe nad 1000 oseb. In »Slovenec« navaja h koncu tudi ugotovitve raziskovanj antropoloških strokovnjakov med naselbino v Pitcairu, da tamošnji ljudje, dasiravno so se razvili iz krvnega sorodstva in so še danes drug z drugim v sorodstvu, ne kažejo nikakih znakov telesne ali duševne degeneracije, temveč nasprotno, da se odlikujejo po krepki in lepi rasti, vzornem zdravju in nrvnosti. — Dosedaj so nam zlasti cerkveno orientirani učenjaki vedno servirali trditev, da so otroci iz krvnega sorodstva telesno in duševno manj vredni, kar je antropološka znanost že zdavnaj ovrgla. Danes slišimo to tudi od nenavadne strani. Priznanje dolguje konsekvenco.

Boj proti alkoholizmu. V svojem zaključnem govoru na zasedanju banskega sveta je ban poudarjal, da pridelujemo vino za prodajo, ne pa za to, da ga popijemo sami. S tem na eni strani pomnožimo svoje dohodke, na drugi strani pa se borimo tudi proti alkoholizmu. — Prepričani abstinente ne bodo zadovoljni s tem naziranjem gospoda bana o boju proti alkoholizmu, ker če smo prepričani, da je alkoholizem zlo za nas, ne smemo želeli in privoščiti tega zla drugim.

Vlp.

V novo življenje.

Čudne misli so prepletale Tineko-ve možgane, ko se je zvečer vračal iz tovarne proti domu. Ni se pridružil sodrugom, kakor je to storil vedno, ko je bil dobre volje. Sam je šel po temnih in zapuščenih ulicah in se ni brigal za življenje, ki je vršelo okoli njega.

Mogoče se je zgodilo danes! Stopi brže, hiti! mu je tolklo v glavi.

Strah in radovednost pred nekim novim doživetjem sta se vsesala v mozeg. Hitel je, skoro tekkel in ni čutil nog, kako ga neso.

Na ilovnatem gričku nad mestom, med strmimi vinogradi, je stala revna viničarija — Tinekova dom. Tja ga je gnala skrivnostna misel, v nizko izbo, kjer je ležala bolna žena. Na porod je čakala in to je spremenilo Tineka, da je postajal zamišljen in tužen. Pred njim se je pokazala slika otroka z mehkiimi udi in nedolžnimi očmi. Slišal je tanek glas, kako je kričal, se dušil in cvilil, zdelo se mu je, kakor da ga kliče in pozdravlja iz sene kočice na hribu.

Tinek je hitel po blatni stezi, zibal se je na opolzkih tleh in mislil na bodočnost.

Skozi okno je svetila luč. Tinek je tiho stopil v mračno vežo in obstal. Prislunil je. Iz izbe je prihajal pritajen stok, ki je naraščal in padal, kakor bi bil v omotici. Tiho je prijel

za kljuko, jo pritisnil in počasi odprl vrata. Stopil je k postelji. Videl je ženine solzne oči, kako milo gledajo v pisani strop.

— Dober večer, Štefka! Položil ji je roko na glavo in odzdravila mu je počasi z nasmeškom in toplim pogledom.

— Zakaj jočeš? Zakaj so solzne tvoje oči?

Z belimi rokami je odgrnila Štefka staro odejo in poleg njenih prsi je zagledal Tinek drobno glavico, ročici in nožki. Mirno so počivale pri toplih materinih prsih in se niso niti gatile.

Tinek je strmel. Dolgo je gledal ženo in otroka, prevzelo ga je novo čustvo, podobno strahu. Nazadnje je stegnil svojo koščeno roko ter s široko dlanjo, ki je dišala po usnju in kožah iz tovarne, pobožal mehko otročje lice in toplo ženinno čelo.

Tako se je zgodilo tistega večera, ko se je Tinekova skrb povečala, ko je postal oče.

Čez nekaj dni je poklical ugleden meščan, veletrgovec in posestnik viničarije Tineka na svoj dom.

Tinek je slutil, da ta obisk ne pomeni ničesar dobrega. Vedel je, kako strog in brezobziren je njegov gospodar. Odkar je bila žena bolna, ji je šlo delo na viničariji malo bolj počasi od rok. A ko je morala v posteljo, je opravljal vse posle on sam, ko

se je vrnil z dela iz tovarne. Marsikaj je seveda ostalo ta čas zanemarljivega in žena je pravila, da bo že zopet vse v redu, ko ozdravi.

Boječe je pozvonil Tinek na gospodarjevih vratih. Služkinja, ki mu je odprla vrata, ga je peljala k gospodu v veliko sprejemno sobo.

»Ne bojte se, Tinek!« ga je nagnoril navidez prijazen, debelušast gospodar.

Poklical sem vas radi neke važne stvari. Veste, neprijetno mi je pravzaprav, da vam moram povedati in razložiti to stvar ravno sedaj, ko ste postali oče. Res neprijetno. Vendar — saj veste, vsakdo gleda na dobro gospodarstvo, posebno v teh časih kriz in drugih težav. Odkar je vaša žena bolna, viničarija propada: krave se ne molžejo ob pravem času, prepozno prinašate mleko v mesto. Treba bo okopavati trte, a vaša žena je šibka — ne bo zmogla. Tinek, poiščite si drugo stanovanje, vaša žena naj si preskrbi lažje delo. Prihodnji mesec pridejo na viničarijo novi ljudje. Tinek je slutil resnico že preden mu jo je gospodar razodel.

S težkim srcem je zapustil gospodarjevo hišo. Kam naj se obrne? Kam naj gre z bolno ženo in neobglednim otročičem?

Ko je stopal pozno zvečer po mokri stezi v hrib proti koči, je obstal in se ozrl na mesto, ki se je kopalo v morju luči. Zatulile so sirene in se jezno zajedale v meglene da-

ljave. Iz tovarn so se vsule množice in se izgubljale v zakotna in blatna predmestja. Tinek je premišljal. Kam? Kam naj gre, ko ga nagajajo in pade z zemlje, kjer je vzrastel? Pod njim je šumelo mesto, sirene so ga vabile, množice so ga klicale v svoje vrste.

Zmislil se je na bolno ženo in na sina. Z njim bosta šla, tja v predmestje, v tiste kočice, kjer je doma ljudstvo iz tovarn. Žena bo hodila z njim na delo in vzgojila bosta sina ob pesmi transmisij in strojev.

In tako se je zgodilo.

Nekega dne je naložil Tinek na majhen voziček svojo šaro in se preselil v predmestje.

Žena je vedno bolj bolehal in hodila z njim v tovarno. Sinček pa se je pomešal med mlade kričarje, ki oživljajo delavske naselbine.

Na viničarijo je prišel nov viničar. Nekoč ga je Tinek srečal in pogovorila sta se kakor stara prijatelja.

Samo tri dinarje na dan, to je pasje življenje, je tožil viničar Tineku.

Kaj, samo tri? Moja žena je dobivala štiri, je začudeno pripomnil Tinek.

Gospod je gospodaril in zgodila se je njegova volja.

»Tudi drugi še pridete za nami,« je rekel Tinek viničarju, ko mu je stisnil roko v pozdrav.

Proti trikom in reklamam. Reklama je danes za vsa podjetja potrebna stvar. Toda to, kar dela firma »Bat'a«, je doseglo vrhunec. Kot najnovejši »izum« smo utegnili videti v trgovini »Bat'a« v Kralja Milana ulici v Beogradu, kako sedita dva delavca v izložbenem oknu ter popravljata stara obuvata. In če bodo mimoidoči občudovali to najnovejšo komedijo, bodo njegovi zaposleniki smatrali, da so dosegli bogzna kakšen efekt. Na podoben način kakor »Bat'a«, dela reklamo tudi usnjarna Arambašiča na Čukarici, ki zaposluje več usnarjev in dobavlja delavce na način kakor niti trgovec živine ne. Ta firma razpošlje oglase v časopise po vsej državi, da potrebuje več delavcev. Ko delavci pridejo iz različnih krajev, izbire izmed njih onega, ki je najboljši in najcenejši, druge pa odslovi. Gospoda Arambašiča seveda nič ne briga, če so se zapeljani delavci morali zadolžiti in prodati morda svoje zadnje stvari, da so mogli priti v Beograd.

Zopet umor v Sofiji. V nedeljo je bil umorjen v Sofiji član makedonske organizacije mihajlovičevega krila Jordan Uljurkov. Dve osebi sta oddali na Uljurkova 20 strelcev iz revolverjev. Po umoru sta se morilca sama javila oblasti.

Bivši italijanski zunanji minister Tomaž Tittoni je dne 7. t. m. umrl v Rimu. Tittoni je bil pomemben politik. Kot poslanik v Parizu od 1910 do 1916 je izposloval, da se je Italija v svetovni vojni odrekla trozvezi z Avstrijo in Nemčijo ter proglasila najprej nevtralnost v vojni, potem pa posegala vanjo tudi sama. Star je bil 75 let.

Velik pretep v berlinskem občinskem svetu med komunisti ter Hitlerjevci. Dne 5. t. m. je prišlo na seji berlinskega občinskega sveta do silnega tepeža. Komunisti so stavili nujni predlog, naj se dvigne prepoved demonstracij pri pogrebu dveh po narodnih socijalistih ubitih delavcev. Proti je nastopil vodja Hakenkreuzlerjev v berlinskem občinskem svetu Lippert, ki je rekel: »Dan pogreba ubitih komunistov bo časten dan za narodne socijaliste.« Te besede so bile signal za splošen spopad med komunisti in narodnimi socijalci. Zaušnice so kar deževale. Šele po dolgem času so »bojevnike« ločili.

Privlačnost filma »Na zapadu nič novega«! Ze skozi več tednov se predvaja v Bratislavi na Čehoslovaškem Remarqueov film »Na zapadu nič novega«. Ker pa je ta film v Avstriji prepovedan, zato se vozijo Dunajčani v Bratislavo, ki leži ob avstrijski meji. Dosedaj je okroglo 7000 Dunajčanov obiskalo omenjene predstave v Bratislavi. V enem samem dnevu jih je dospelo okrog 3000.

Znižanje obrestne mere na Švedskem. Švedska državna banka je znižala obrestno mero od 3½ na 3 odstotke. Kdaj bomo mi tako daleč?

Tudi Norveška se pacificira. Da imajo nordijski narodi popolnoma drugačne pojme o militarizmu kakor v ostali Evropi, izpričuje predvsem Danska, ki je prva po lastni inicijativi začela odpravo vojaške obveznosti. Nekaj sličnega se pripravlja sedaj tudi v Norveški, kjer je bil imenovan vrhovnim poveljnikom vojske znani pacifist, polkovnik Lake. Njegovo imenovanje je v desničarskih krogih izzvalo sicer precej nevolje, večina naroda je pa ta korak pozdravila z velikim zadovoljstvom. V obeh imenovanih državah je na vladi socijaldemokratska večina.

Španski parlament. Volitve v parlament se bodo na Španskem vsekar vršile najbrže 1. marca t. l. S posebnim dekretom že sklicuje kralj novi parlament na dan 25. marca t. l. Novi parlament bo predvsem razpravljal o reviziji ustave nemoteno, ker se opozicijske stranke ne udeležijo volitev. Čim manjša udeležba pri volitvah bi bila znak slabosti novega parlamenta.

Papež zapusti drugič Vatikan. Dne 20. decembra 1929 je papež prvič zapustil Vatikan v avtomobilu, ko

je šel v lateransko cerkev. S tem je bilo po sklepu lateranske pogodbe z Italijo ukinjeno prostovoljno papeževstvo jetništvo v Vatikanu. Prihodnjič zapusti papež Vatikan v času od 7. do 10. marca in bo obiskal Marijino cerkev, kjer se bo vršila 1500 letnica ekumenskega koncila, ki je proglasil Marijino devišstvo za dogmo.

Višek italijanske »morale«. V Martinengo pri Bergamu v Italiji imajo tkalnice. Ravnateljstvo tovarne se je jelo zanimati za prepis o kratkih in dolgih ženskih krilih ter energično povedalo svoje mnenje. V prostorih tovarne je ravnateljstvo razobesilo ukaz, kateremu ne sme nobena delavka ugovarjati. Ukaz se glasi: »Če hočete v naši tovarni služiti kruh, je potrebno, da vaša obleka pokriva prsa do vratu ter da se zajo krila do gležnjev, to je, da so zakrite tudi meče.« Delavke so omele, ko so čitale ta ukaz, ter bile popolnoma obupane. Sporočile so ravnatelju, da si ni mogoče v enem dnevu nabaviti dolga krila. Ravnateljstvo pa ni popustilo, marveč je izjavilo, da morajo v enem mesecu imeti vse delavke dolga krila, če ne bodo odpuščene iz službe. Nekaj delavk je že imelo drugi dan dolga krila, podaljšana z najrazličnejšimi ostanki blaga, da so ustregle ukazu ravnateljstva. — Zvečer po delu pa so tiste delavke že bile zunaj tovarne vse v svojih kratkih krilih. Tovarnejeva »morala« ni zalegla, ker je proti današnji navadi in tovarnarja obleka delavk sploh nič ne briga. — Fašizem v Italiji uganja prave srednjeveške manire. Morda prično v Italiji v kratkem sežigati »modne« grešnice na grmadah.

Insolventni Habsburžani. Na Dunaju je prišla neka družba pod imenom Nebesky & Co. v konkurz. Družba se je pečala s prodajo neke vrste ameriških peči. Družabnik te tvrdke je bil od meseca julija 1930 bivši avstrijski nadvojvoda Henrik Ferdinand. Ta gospod Habsburžan je mogoče mislil, da bodo vsaj ameriške peči Avstrije ogrele, če jih že Habsburgovci niso mogli. Pa je imel smolo: kupčija bi že bila s pečmi, toda zime ni hotelo biti in tako se je bivši nadvojvoda in generalni major moral te dni zagovarjati pred dunajskim trgovskim sodiščem radi krive, česar si normalen človek še pred malo desetletji ne bi bil mogel misliti. Habsburgovci pač niso še dovolj verzirani v kupčijah, čeprav so že v svetovni vojni trgovali. Katere mu avstrijskemu vojaku iz svetovne vojne niso znana »die berühmten Suppenkräuter«, s katerimi je eden od gospodov nadvojvodov delal sijajne kupčije, ko je zelišča kupoval po tri in armadi ter aprovizacijam ista prodajal po pet kron za kilogram, četudi se je večkrat zgodilo, da so se zelišča v vagonih vžgala in jih je bilo treba vreči na gnoj. Toda takrat je veljala Viljemova krilatica: »Durchhalten«! Ampak časi se naglo spreminjajo...

V Avstriji je železnica soodgovorna za nesreče, ki se dogajajo na nezavarovanih prehodih. Najvišji sodni dvor (Oberster Gerichtshof) v Avstriji je razsodil, da nosi železnica soodgovornost za nesreče, ki se dogajajo na železniških prehodih, ki niso zavarovani z zapornicami.

Hčerka multimilionarja — komunistinja. V Solunu je policija odkrila tajno komunistično šolo za izobrazbo aktivnih revolucionarjev. Pri tem je bilo aretirano neko mlado dekle. Policija je ugotovila, da je aretiranka hči uglednega atenskega multimilionarja Belle Levija. Dekle je pobegnilo s svojim učiteljem glasbe Rossweinom, ki je komunistični agitator, od doma. Po svojem begu se je podala v Solun, kjer je postala tobačna delavka ter je svoj prosti čas porabljala kot učiteljica v tajni komunistični šoli.

Atentat na direktorja nemških državnih železnic. V Berlinu je bil dne 6. t. m. izvršen atentat na direktorja nemških drž. železnic Zanderja. V sobo imenovanega je prišel invalid ter bivši vratar Freese ter oddal nanj več revolverjskih strelcev, na kar si je Freese sam sebi pognal kroglo

Nikoli več vojne!

Remarque o prepovedi filma »Na zapadu nič novega«.

Pri manifestaciji, ki jo je priredila liga za človeške pravice v Berlinu je povzel besedo Remarque sam ter podal kratko izjavo rekoč: »Dolgo sem razmišljal o tem, kako je mogoče, da so ljudje, ki so bili v vojni, že po kratkih dvanajstih letih tako različnega mnenja. Nikdo ne bo hotel velikanskih dejanj nemških vojakov poniževati. Toda odločno se protivim temu, da bi se spomine porabljalo za povečevanje vojne.« Remarque je zaključil iz citata njegovega romana: »Zapuščina vojne ni maščevanje, temveč slovesna obljuba: nikoli več vojne!«

v glavo ter bil na mestu mrtev. Napadeni direktor, ki je 59 let star, ni sicer mrtev, vendar je njegovo stanje nevarno. Pri atentatorju so našli listek z vsebino, da je hotel Freese umoriti direktorja Kattaka, katerega je sumil, da je bil kriv, ker mu je bila neugodna renta znižana od prvotnih 66 odstotkov na 50 odstotkov, s katero ni mogel izhajati.

Samomorilni kandidat obesil svojega rešitelja. V bližini Vilne je neki drvar opazil nekega moškega, ki se je v gozdu obesil. Hitro je stopil k njemu in prerezal vrv. Obeseneč je telebnil na tla in se prebudil. Toda to je bilo za drvarja usodno. Samomorilni kandidat je bil blaznež, ki je utekel iz neke umobolnice. Ta se je vrgel na svojega rešitelja, mu ovil vrv okrog vratu ter ga nato obesil. Ko je prišel mimo nek lovec, je našel drvarja že mrtvega.

Ljubljana.

Knjižnica Delavske zbornice v Ljubljani je v mesecu januarju 2294 obiskovalcem izposodila 5576 knjig, od teh 649 znanstvenih in 4927 leposlovnih, odnosno 2463 slovenskih, 306 srbohrvatskih, 2766 nemških in 41 drugih knjig. Vpisalo se je 99 novih članov. Dohodki od izposojnine in seznama so znašali 12.389 Din. Napram decembru 1930 l. je promet znatno napredoval. Delavci in nametščenci, obiskujte knjižnico Del. zbornice.

Maribor.

»Svoboda«. V sredo, 10. t. m. ob 8. uri zvečer zanimivo predavanje s skioptičnimi slikami. Pridite v obilnem številu! — Odbor.

Uspela prireditve železničarske godbe. Glasbeno društvo žel. delavcev in uslužbencev v Mariboru je priredilo minulo soboto zabavo s koncertom in plesom, ki se je vršila v dvorani »Union« in je v vsakem oziru zelo dobro uspela. Posetniki so imeli zopet priliko prepričati se o lepem razvoju in napredku »Glasbenega društva«. Godba na pihala in lok pod spretnim vodstvom svojega dirigenta g. M. Schönherrja je menjaje se precizno izvajala težke glasbene komade kakor tudi lahko glasbo, ki je služila posebno plesa željni mladini, tako da so prišli vsi posetniki te vsakoletne običajne prireditve naših železničarjev na svoj račun. Ob neprisiljeni zabavi in dobrem razpoloženju je mineval prijeten večer, kar priča tudi, da je vodstvo društva v dobrih rokah.

Aspirin v Mariboru za 1 Din dražji kot v Celju in Beogradu. Znano je, da so pri nas cene raznim življenjskim in drugim vsakdanjim potrebščinam zelo različne. Prednjačijo pa menda v tem oziru najbolj cene aspirina. Tako stane n. pr. v Beogradu zavoječek aspirina, ki vsebuje 6 tablet 6 Din, a v Mariboru 7 Din. Ta razlika v ceni aspirina pa postoji tudi v Celju, kjer je istotako aspirin za 1 Din cenejši kot v Mariboru, čeprav leži Maribor bližje meje in naši lekarnarji ne plačujejo nikakršnih posebnih poštnin za pošiljke zdravil, ki jih nabavijo pri tukajšnjih farmacevtskih veleprodajalcih, kot n. pr. celjski lekarnarji. Prepričani smo, da bi takšna razlika pri aspirinu, ki ni luksuz, ne mogla nastati niti ta-

krat, če bi se med obema krajema nahajala meja in bi morali plačevati carino. Da pa je to mogoče v krajih, ki spadajo pod eno banovino, je zelo čudno in nerazumljivo. Želeti bi bilo, da nam gg. lekarnarji pojasnijo to zadevo.

Osebni promet v Mariboru v letu 1930. V letu 1930 je prišlo v Maribor 628.925 oseb in sicer na gl. kolodvoru 559.195, na koroškem kolodvoru pa 69.730 oseb. Odšlo jih je pa na gl. kolodvoru 549.915, na koroškem kolodvoru pa 65.672, tedaj skupaj 615.587 oseb. Manj jih je odšlo nego prišlo zato, ker so se vračali ali peš ali pa z drugimi vozili.

Radirke, risanke, šolske škatlje, torbice in nešteto drugih produktov dobite le v trgovini Ljudske tiskarne, Slomškov trg 6.

Maškerada SK »Svoboda« se vrši v soboto, dne 14. februarja v gostilni »Mesto Ptuj« na Tržaški cesti z začetkom ob 8. uri zvečer. Kdor se hoče za mal denar, neprisiljeno zabavati, naj ne zamudi te prireditve!

Celje.

O naših predavanjih. Kakor smo že svedočali, se je vršila letošnja zimo cela vrsta lepih predavanj, sklicanih po tukajšnji podružnici »Svobode«. Predavanja so bila spremljana po skioptičnih slikah, ki jih dobavlja prosvetni odsek Delavske zbornice v Ljubljani. Priznati je treba prosvetnemu odseku, da je v tem pogledu zbral res lep material za prosvetno delo in je le od organizacij v raznih krajih odvisno, če prosvetno delo med delavstvom napreduje ali ne. Preteklo soboto smo imeli zopet lepo predavanje staroste slovenskega turizma dr. Henrika Tume, ki je predaval o alpinizmu. Polna dvorana poslušalcev je pazno sledila predavatelju, ki je z mladeniško toplino razložil pojem turizma in njegove vplive na človeško telo in na preporod duševnosti.

Pred ustanovitvijo podružnice »Prijetelja Prirode«. Po predavanju dr. Tume se je vršil sestanek interesentov za ustanovitev turističnega društva »Prijetelja Prirode«. Na sestanku se je izvolil pripravljalni odbor, ki bo pripravil vse potrebno za ustanovitev tega prekoristnega društva. Pripravljalni odbor posluje vsako sredo med 7. in 8. uro zvečer v Delavski zbornici, kjer naj se zglasijo vsi, ki žele k društvu pristopiti. Pripominjamo, da se je že dosedaj priglasilo prav lepo število delavcev-planincev, tako da bo nova podružnica »Prijetelja Prirode« v Celju uspešno zastopala plemenit program svetovne delavske turistične organizacije »Prijetelja Prirode«.

Prvi občni zbor krajevnega protituberkulozne lige se vrši v četrtek, dne 12. febr. 1931 ob 8. uri zvečer v mestni posvetovalnici. Vabljeni vsi!

Senovo pri Rajhenburgu.

Številni odpusti rudarjev. V soboto, 14. t. m., bo odpuščenih 235 delavcev, to so večji del kočarji s številnimi družinami in sinovi malih posestnikov, ki jim domača zemlja ne daje dovolj kruha. Veliko jih je, ki prihajajo po 2 do 3 ure daleč v službo in to za 25 do 30 Din na št. Delo na separaciji je težko, urejeno je tako, da delavca samega priganja k napornemu delu. Težko delo in grenki kruh — tudi to se delavcu odpoveduje. Ostalega delavstva še ostane pri rudniku 497. Za mesec februar je napovedano, da se praznuje razen nedelj, 8 delovnih dni, tako da se bo delalo celi mesec samo 15 dni. Mrk je danes obraz našega delavca, ki ga noč in dan tare skrb za življenjski obstanek sebe in svoje družine. Dolžnost državnika je, da uredijo gospodarsko politiko tako, da bo dana možnost jugoslovanskemu rudarju živeti človeka dostojno življenje v lastni državi. Vso krivico, ki jo je povzročila kapitalistična spekulacija, mora itak večinoma nositi le delavec. Torej ne pustite, da pogine v lastni domovini jugoslovanski rudar!

Črna.

Zakaj pa angleška delavska vlada ne intervenira v prid rudarjev? Na potovanju sem imel priliko razgovarjati se z nekim inteligentom, bivšim visokim uradnikom v pokoju, o izredno žalostnih delovnih razmerah, ki vladajo pri našem rudniku, o bedi naših rudarjev in redukcijah. Med razgovorom mi pravi dotični gospod: »Zakaj pa se delavci, ki ste internacionalno organizirani, ne obrnete na angleško delavsko vlado, da bi posredovala za vas rudarje pri družbi, ki je kakor znano angleškega porekla.« Tak govor inteligenta me je nemalo začudil, zlasti še, ko vem, da je gospod imel vse svoje življenje dni posla s paragrafi. Res nisem vedel, ali naj bi se mu smejal ali naj bi mu povedal svoje mnenje in ga

podučil. Po kratkem pomisleku sem mu rekel: »Čujte, dragi moj gospod, čije države državljani pa smo mi rudarji pri mežiškem rudniku? Menda smo Jugoslovani. Zakone za nas — tudi delavske zaščitne zakone — vendar ne krojijo Angleži, ali pa morda angleška delavska vlada, saj nismo angleška kolonija. Nas jugoslovanske delavce more ščititi pred izkoriščanjem po angleškem kapitalu le naša zakonodaja in pomoč naših strokovnih organizacij. Angleška delavska vlada vendar ne more delati predpisov svojim kapitalistom, kako morajo plačevati delavce v svojih podjetjih v inozemstvu; to mora storiti vsaka država zase, kjer se usidra angleški kapital. Angleška delavska vlada, ki je poleg vsega še manjšinska vlada in niti v Angliji ne more dovoljno ščititi lastnih delavcev, ker kot manjšina ne more spreminiti zakonov, kateri dovoljujejo kapitalistom izkoriščanje delavcev, bi pač zastoj moledovala in prosila angleške kapitaliste, da naj imajo usmiljenje za našimi delavci. Bolj priporočljivo bi bilo, če bi naša inteligenca, ki večkrat kar prekipeva nacionalizma in kapitalizma, predvsem podprla boj delavcev proti izkoriščanju, kakor to dela inteligenca v drugih državah. Angleška delavska vlada pa skrbi in dela za delavce v Angliji tako kot še nikoli nobena vlada. Samo, da bi pri prihodnjih volitvah dobila večino! — Tako sva končala ta razgovor, ki mi je pokazal čudovito pomanjkanje znanja pri tako visokem gospodu, kakor ne bi to nikoli verjel, če bi mi kdo o tem pravil, kar sem danes čul na lastna ušesa. Rudar-popotnik.

Če si z naročnino v zastanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Guštanj.

Govorice o redukcijah v tovarni. Slučajno sem prišel zadnjič enkrat v Guštanj. Pri tej priliki sem čul na lastna ušesa izraze nezadovoljstva in ogorčenja, ki vlada med delavci radi boja nameravanih redukcij v tovarni. Odpustiti nameravajo približno 60 delavcev, baje vsled pomanjkanja naročil. Kar me je najbolj zanimalo, je to, da podjetje uvaža jeklo iz inozemstva, čeprav ima doma dve Martinovi peči, in bi se lahko baje tako jeklo doma produciralo. V tem slučaju bi ne bilo treba delavcev metati na cesto. Bilo bi priporočiti, da bi se merodajne oblasti za to stvar nekoliko zanimale in skušale pripraviti podjetje do tega, da bi produciralo jeklo doma in bi s tem bila omogočena našim delavcem stalna zaposlitev. Tudi nezadeti krogi izražajo svoje začudenje nad tem, da misli podjetje v takih okoliščinah na redukcijo. Naj gospodje, za katere so delavci že enkrat zbirali podpise, ko so bili v stiski, stvar premislijo in redukcije preprečijo. Zvedel sem tudi, da je baje neki uradnik zaprosil pri podjetju za povišanje svoje mesečne plače, pa se mu je namignilo, da lahko gre, če mu ni všeč. Kot sposoben uradnik je na podlagi tega odgovora izvajal konsekvence. Možno je v celotnem Guštanju priljubljen, zlasti pa med delavstvom, ki tudi nerado vidi, da ta uradnik zapusti tovarno. Treba bi bilo vsaj to preprečiti, da se ne bi izpraznilo mesto zasledilo z novo močjo, ki ni vezana na zaslužek. Radovedni smo, če bo novemu uradniku podjetje plačilo kaj zvišalo. Čudno se pa zdi človeku, da uradniki in mojstri, ki imajo v tovarni svojega zaupnika, ob takih prilikah ne nastopijo. Te vrste sem napisal le zaradi tega, da tamkajšnje delavstvo opozorim, da je potrebno včasih kaj napisati za naš list.

Književnost.

Februarska številka kulturne revije »Svoboda« je izšla na 32 straneh in je ostala vsebinsko na isti višini, kot prva številka.

Nadaljujeta se poljudno-znanstvena razprava o marksizmu in »Ura«, povest ruskega pisatelja Pantelejeva. Preprosto pisana razprava o marksizmu bo dobrodošla delavstvu, ki se izobražuje v svojih socijalno-filozofskih krožkih (soc.-ped. seminar mariborske »Svobode«), Pantelejeva »Ura« pa vsem, ki se zanimajo za rusko literaturo.

C. Štukelj je prevedel »Vagabundove beleške« nemškega pisatelja-vagabunda Gregorja Goga. To so zanimive pripovedbe in reki, po obliki podobni starim pregovorom z duhovitimi in ostrimi mislimi. Družba vagabundov ima v Nemčiji lastno založbo, ki jo upravlja Gog.

Zanimiva je »Zimska romanca« Vilka Ivanuše, kjer nam živo prikazuje prizor iz današnjega življenja obubožancev in siromakov. Ivanuša pripoveduje gladko in živahno, a predvsem preprosto. Baš radi tega lahko pričakujemo od njega še velik razmah.

Cv. Kristan nas vodi, kakor v prvi številki, zopet na Dunaj, da nam pokaže moderno dunajsko izobrazbo in šolstvo. Vse za otrokal, to je bilo načelo dunajskega delavstva, ko je prevzelo v svoje roke politično oblast. In vzrastla so moderna vzgojevališča, iz katerih so izleteli nov človek. Statistike in učni načrti dunajske šole, ki jih navaja Kristan, nam povedo, s kako ljubeznijo delajo gori učitelji. — Uspehi so veliki, — saj jih je priznalo, oziroma moralo priznati tudi naše, večidel v novem čustvovanju in idealnem reformatorskem delu zelo skromno učiteljstvo. Seveda, tudi pri nas so častne izjeme.

S pesmijo sta se oglašila Mile Klopčič in Tone Cufar. Prvi je zapel o proletarskem otroku in o njegovi bodočnosti — tovarni. Drugi pa nam je naslikal industrijsko življenje na Jesenicah. Iz obeh pesmi zveni globoko doživetje.

Nazadnje moram omeniti še T. Mačkov pretres slovenske knjižne produkcije, ki bo gotovo zanimal vsakega čitatelja. Iz Mačkovih vrstic bo razbral, koliko zrna in koliko plevla je poglano in poganjeno na naših kulturnih tleh.

Med ocenami je posebno aktualna in zanimiva Talpina: »Sedem mladih«. To je kritika sedmih najmlajših slovenskih socijalnih pisateljev, med katerimi je tudi Jože Kranjc — avtor knjige »Ljudje s ceste«, ki jo je izdala Cankarjeva družba.

Pod rubriko »društveno življenje« je razveseljavljivi humoristično pisan članek o otvoritvi prve delavske smučarske koče na Možaklju, ki jo je postavila jeseniška »Svoboda«. Vredno posnemanja!

Nekatere slike v reviji so medle in slabe. Zeleti bi bilo malo več pazljivosti tudi v tem oziru. — Vlp.

Radio.

Papež dobi radio-postajo. Otvorili jo bodo 30. januarja. Postajo je

podaril papežu znani izumitelj Marconi.

Avstrijski radio. Radio v Avstriji se je silno razmahnil. V tem trenutku je število radioabonentov že preseglo 417.000. Približno vsak četrti Avstrijec posluša radio. Podjetje celokupne avstrijske radiofonije je v rokali družbe »Ravag«. Glavna radio-oddajna postaja je na Dunaju. Manjše vmesne postaje pa se nahajajo v Grazu, Linzu, Innsbrucku, Celovcu in najnovejša, ki bo v kratkem otvorena, bo v Salzburgu. Taksa je sedaj enotno določena ter znaša 2 šilinga mesečno; je tedaj manjša kot v Jugoslaviji. Kljub nizki taksi, oz. ravno radi tega, je število abonentov tekom šestnega obdobja, tako silno naraslo. Na Dunaju obstaja svetovni svet za radio, ki ga tvorijo razne kulturne organizacije, oziroma zastopstva raznih radio-klubov. V tem svetu ima tudi delavstvo močno zastopstvo. Svet se sestane redno vsak mesec na sejah. Sicer pa obstoji še ožji svet. »Ravag«-družbo sedaj hudo napadajo, ker, dasi prejema letno ogromno vsoto na pristojbini, to je nad 80 milijonov dinarjev, vendar ne skuša temu primerno zboljšati programa, povečati energije postaj, niti zgraditi modernega poslopja za oddajno postajo na Dunaju. Tudi ni kontrole glede dohodkov ter izdatkov. Družba se izgovarja, da mora 34 odstotkov odračunati kot davek državi in občini. Sedaj se namerava zopet uvesti radio v vlake zveznih železnic. Nadalje se tudi namerava na Dunaju opremiti hiše s sprejemnimi aparati, s katerimi bi bila vsa stanovanja zvezana, torej en aparat za celo hišo. Da bi se doseglo še večje dohodke, bo družba z novim letom oddajala tedensko dvakrat po pol ure reklamne vesti. Glavno je pa to, da se v Avstriji ne dela s strani vošče, kateri je treba samo radio-aparat prijaviti, abonentu nobenih sitnosti. Tudi se sme aparat prenašati. — Ne bi bilo napačno, če bi tudi pri nas skušali radijski zakon spremeniti po avstrijskem vzorcu. Zlasti nujno je povečanje energije naših oddajnih postaj, znižanje takse, zboljšanje programov, posebno pri ljubljanski postaji. Tudi pri nas ne bi škodoval radio-svet, da bi ne brali toliko maš v radiju. Končno pa bi se morale vse postoječe ovire s strani poštne uprave glede prijavi, kot tudi prenosljivosti aparatov odpraviti in končno bi se morala tudi carina na elektrone in druge radio-predmete, ki se pri nas ne izdelujejo, odpraviti. Pomnoženi dohodki od naročnine bi državi mnogo več vrgli kot pa carina, ki razvoj radija pri nas močno ovira.

Razno.

Pogovor med materjo in otrokom.

Janezek: »Mama, zakaj je nastopil papež proti mehiškim preganjalcem kristjanov?«

Mati: »Poglavarji svete cerkve so vedno nastopali proti vsem zavajalcem in mučiteljem ljudi.«

Janezek: »Kaj so nastopali tudi proti sveti rimski inkviziciji?«

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni**

14 karatno originalno amerikansko

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« svet. Naroča se Administration der »Radio«-welt Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Usnjate rokavice v veliki izbiri tu in inozemske **rogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki
Marija Sieber,
Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

Naročajte

novi izišlo knjigo

„Taškent“
kruha bogato mesto

od Aleksandra Neverova. Prevod preskrbel I. Vuk. Knjiga je lepo opremljena v kartonskih platnicah in stane 17 Din, v platno vezana 28 Din. Dobi se pri založništvu mesečnika »Svoboda« Ljubljana in v vseh knjigarnah.

ELEKTROMECHANISKA DELAVNICA

M. TRABI

Maribor, Vodnikov trg 3, Tel. 2702

Popravlja vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovlanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Posestniki avtomobilov in motornih koles, pozor!

Kupujem že rabljeno

pneumatiko,

avtomobilnih in motornih koles, v vsaki množini, po najvišjih dnevnih cenah.

JUSTIN GUSTINČIČ,

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14

V tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi dobro blago za ženske in otroške obleke po Din 8—, 10—, 12— meter. Oglejte si pred nakupom!

ČITAJTE!

socijalno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socijalno dramo.

Popravila ur

srebrnine, kakor tudi gramofonov najbolje, hitro in poceni

M. JILGER-JEV SIN

URAR

Maribor, Gosposka 15

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Hitro se en zvezek!

od Papirnice

Ljudske tiskarne
Šlomškov trg 6

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Rotovški trg štev. 6.

Posojila dajemo po ugodnih pogojih!

Vloge obrestujemo po 7%
proti trimesečni odpovedi.